

BELEDİYELERİN SOSYAL POLİTİKA UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME: MALATYA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Arzu YILDIRIM*

Öz

1980’li yıllar küreselleşme olgusuyla birlikte yerelleşme tartışmalarını da beraberinde getirmiştir. Küreselleşme kamu yönetimi anlayışını yeniden şekillendirmekte, merkez karşısında yerel yönetimleri güçlendirmektedir. Küreselleşme sürecinde yerel yönetimler, yönetimde etkinlik ve ekonomik verimlilik sağlama yanında demokratikleşmenin de önemli yapıtaşları olarak görülmektedir. Yeni yönetim anlayışı ile yerel yönetimlerin sosyal politikalarının da içerik değiştirdiği görülmektedir. Bu değişim süreci ülkemiz kamu yönetimi politikalarını dolayısıyla yerel yönetimleri ve yerel yönetimlerin sosyal politikalarını etkilemektedir. Bu süreçte yerel yönetim birimlerinden olan belediyeler, yerine getirmek zorunda oldukları çok önemli görev ve sorumluluklarla donatılmışlardır. Bu çalışmada, Türkiye’de belediyelerin sosyal politikaların yürütülmesinde üstlendikleri rol ve sorumlulukları ele alınmış, bu yürütülen faaliyetler, Malatya Belediyesi örneği kapsamında incelenmiştir. Bu kapsamda, Malatya Belediyesi’nin sosyal hizmetler, sosyal yardımlar, eğitim, sağlık ve konut hizmetleri çerçevesinde yürüttükleri faaliyetler analiz edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, belediyelerin sosyal politika uygulamaları konusunda yüklendikleri görev ve sorumlulukları artırmıştır, verilen hizmetlerde yıllar itibariyle önemli artışlar yaşanırken; buna karşılık bazı sosyal hizmetlerde düşüşler de yaşanmıştır. Bu düşüşün nedenleri ortaya konurken, sosyal politika uygulamaları kapsamında daha etkili ve verimli hizmet sunmanın yolları aranırken, bunlara yönelik birtakım çözüm önerileri de geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel yönetimler, sosyal politika, küreselleşme, yerelleşme.

* Öğr. Gör. Şırnak Üniversitesi, Büro Yönetimi ve Yön. Asis.Bölümü, a_ucar_44@hotmail.com

AN EVALUATION OF APPLICATIONN IN MUNICIPAL SOCIAL POLICY: THE CASE OF MUNICIPALITY MALATYA

Abstract

1980s with the phenomenon of globalization has brought the debate over decentralization. Globalization is reshaping public administration. The globalization process is strengthening local governments. Local governments in the process of globalization, democratization in addition to providing administrative efficiency and economic efficiency are also important tools. New management with an understanding of social policy in the context of local government is seen to have changed. This process of change in our country as well as the local administration and public management policies and social policies affect local governments. Municipalities, they have to fulfill a very important role and responsibilities are equipped with. In this study of municipalities in Turkey, their role and responsibilities in the implementation of social policy are discussed. Examples of studies carried out as part of the Municipality of Malatya were examined. In this context, Malatya Municipality, social services, social assistance, education, health and housing services to be analyzed within the framework of their activities were studied. According to the findings of the study, they were installed on the implementation of the social policy of the municipalities has increased duties and responsibilities. Services provided over the years has experienced a significant increase. In contrast, there have also been some decline in social services. The reasons for this decline has tried to put forward. They have been brought against a number of solutions. More effective and efficient ways to deliver services have been sought.

Keywords: *Local authorities, social policy, globalization, decentralization .*

1.GİRİŞ

Ülkemizde batılı anlamda ilk belediye teşkilatı 1854 yılında, Osmanlı Devleti zamanında kurulmuştur. Cumhuriyet döneminde ise belediyelerle ilgili 1580 sayılı Belediye Yasası 1930 yılında yürürlüğe konulmuştur. Bu yasa yaklaşık 75 yıl yürürlükte kaldıktan sonra kaldırılmış yerine 5393 sayılı yeni yasa çıkarılmıştır. 5393 sayılı yeni yasa ülkemiz belediyelerini çağdaş belediye işlevleriyle ile aynı şekilde donatmayı amaçlayan bir yasa özelliği taşımakta ve kent halkına yönelik sosyal düzenlemeler de taşımaktadır.

5393 sayılı Yasa ile belediyelere yoksul, engelli, yaşlı, çocuk ve kadınların korunmasına yönelik çok çeşitli hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesi konusunda önemli görev ve sorumluluklar verilmiştir. Yine, belediyeler eğitim, konut ve sağlık alanında etkili bir şekilde hizmet verebilecek hale getirilmiştir. Yasada sosyal yardım ve sosyal hizmetler, kadın ve çocuklar için koruma evleri açılması, meslek ve beceri kurslarının açılması, her türlü sağlık kurumlarının açılması ve işletilmesi, okulların bakım ve onarımı ile okullara araç gereç desteği sağlanması, öğrenci, sporcu ve amatör spor kulüplerine destek olunması gibi sosyal politika alanında çok önemli görevler ve sorumluluklar verilmiştir. Sosyal politika alanında kapsamlı düzenlemeler içeren bu yasanın en önemli özelliği ise “hizmet sunumunda özürsüz, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır” düzenlemesi ile bu grupların dikkate alınması gerekliliğini somut bir şekilde dile getirmiş olmasıdır. Aslında, sayılan görevlerden bir kısmını ülkemizdeki belediyeler 1580 sayılı yasa döneminde zaten gerçekleştirmekteydi. Ancak bu görevi daha çok İstanbul ve Ankara Büyükşehir belediyeleri üstlenmişlerdi. Dolayısıyla, bu hizmetler genellikle büyük ölçekli ve mali yapısı güçlü belediyelerle sınırlı kalmıştır.

2. SOSYAL POLİTİKA KAVRAMI

Sosyal politika kavramının literatüre girişi ve sosyal politikanın bir bilim dalı olarak kabulü yakın geçmişte gerçekleşmiştir. Gerçekten, Sosyal politika hem kavram hem de uygulama olarak 19. yüzyılda endüstri devriminden sonra doğmuştur. Kavramı ilk defa XIX. yüzyılın ikinci yarısında, Almanya’da Profesör Riehl kullanmıştır. Ancak, kavramın yayılıp bilimsel bir nitelik kazanması 1873’de Alman Sosyal Siyaset Derneği’nin kurulması sonrasında mümkün olmuştur. Kavram ilk çıkışında devletin o devrin burjuva kesimi karşısında alması gereken önlemleri belirten dar ve politik bir kavram olarak benimsenmiştir (Tuna ve Yalçıntaş, 1999: 20).

Nitekim, bazı yazarlar sosyal politikayı, hem kavram hem de içeriği konusunda, üzerinde uzlaşıya varılamayan ve en çok tartışılan konulardan biri olarak tanımlamaktadır. Kavram, Kıta Avrupa’sında “sosyal politika”, Kuzey Amerika

literatüründe ise daha çok “sosyal refah politikası” olarak kullanılmıştır. Yine, bazı bilim adamları her iki kavramın aynı anlama geldiğini belirtirken, bazıları, sosyal politikayı çok çeşitli politikaları içeren ve sosyal refah politikalarını da kapsayan çerçeve bir kavram olarak değerlendirmektedir. Ayrıca, sosyal politikaları uygulayan devletlere kıta Avrupa’sında sosyal devlet, Kuzey Amerika’da refah devleti denilmektedir (Ersöz, 2003: 119-120).

Sosyal politika bugünkü geniş anlamıyla, bir ülkede çeşitli toplumsal sorunlara ilişkin olarak uygulanan politika ve önlemler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Koray, 1995: 1). Ayrıca sosyal politika dar ve geniş anlamda tanımlanmaktadır. Sosyal politika endüstrileşmeyle birlikte başlamış olup, tüm ilgisini sadece iki sınıf ilişkilerini düzeltmeye yöneltmiştir. Bu sınıflar, endüstrileşmeden fazlasıyla yararlanan ve sermayeyi temsil eden işverenler ile her değişim ve gelişimde olduğu gibi, bu gelişme trendinden yeterince faydalanamayan ve emeğinden başka geliri bulunmayan işçi sınıfıdır (Güven, 1995: 10).

3. SOSYAL POLİTİKANIN DÜNYADA TARİHSEL GELİŞİMİ

Sosyal tarihçiler tarafından 10. Yüzyıla dek, aile ekonomisi ve kölelik düzenine dayalı bir dönemin yaşandığı ifade edilir. Tüketilenlerin hemen hemen tümü aynı çatı altında yaşayan, kalabalık aile üyeleri tarafından üretilmekte ve bu nedenle de aile, aynı zamanda bir üretim birimi olmaktadır. Bu ekonomik ve sosyal düzen içinde, işgücü gereksinimi büyük ölçüde aile üyeleri tarafından karşılanmakta, onların yetmediği yerde akrabalar ve komşular bu boşluğu doldurmaktaydı. Az sayıda insanın yaşadığı küçük yerleşim merkezlerinde sürdürülen yaşam biçimi, beraberinde güçlü bir dayanışma duygusunu da getirmekte ve insanlar büyük ölçüde birbirlerinin güvencesi olabilmekteydi. Ayrıca, dünyanın bazı yörelerinde bu alanda kölelerden de yararlanılıyordu (Şenel, 1982: 34).

Dönemin koşulları altında, aile üyelerinin ve kölelerin iş ilişkileri ise, aile başkanı tarafından, onun otoritesi altında düzenleniyordu. Hemen hemen tümü ile tarımsal faaliyetlere dayalı ekonomik yaşam, çoğu kez ailelerin birbirlerinden köle kiralanmalarına yol açabiliyordu. Hatta bu durum zamanla, kölelerin sahibi ile köleyi kiralayan arasındaki ilişkilerinin hukuki yönden düzenlenmesini de gerektirmiştir. Nitekim köleler ile köle çalıştıranlar arasındaki ilişkileri düzenleme gereksinimi, iş ilişkilerinin hukuk kuralları ile ilk kez düzenlenmesine yol açmıştır. Böylece işgücü piyasaları oluşmuş; belirli bir ücret karşılığında, kölenin işgücünün, hizmetinin kiralanması bu sözleşmelere konu olmaya başlamıştır (Karadeniz, 1976: 4).

Zanaat ve basit aletlerle donatılmış tezgah ve atölye üretiminin yerini, teknik ve makinelerle donatılmış fabrika üretiminin aldığı Sanayi Devrimi, Avrupa kıtasında ortaya çıkmış ve sonrasında bütün dünyayı etkilemiştir. Zanaat yaşamı içerisinde şekillenen meslek örgütleri olan loncalar ve bu sistemin çalışma ilişkileri, yerini kitle üretim sistemlerine terk etmişlerdir. Kentleşme ile birlikte büyük endüstri merkezlerine hareket eden kırsal nüfus, sanayi üretiminin vasıfsız işgücü talebini karşılamıştır. Üretim araçlarına sahip olmayan, sadece ücreti karşılığı yaşamını sürdüren bu grup hızla büyümüş ve yeni bir çalışan sınıfı ortaya çıkarmıştır (Tokol, 2000: 4). İşçi ve sermaye sınıfı arasındaki derin ayrılık ve iktisaden güçlü olan sınıfın istismar eğilimi, ciddi sosyal ihtilaflara ve şiddetli mücadelelere yol açmıştır. Başlangıçta tarafsız olan devlet, bu duruma daha fazla seyirci kalmamış ve çatışmaya neden olan unsurları ortadan kaldırmak için çaba göstermeye başlamıştır (Talas, 1992: 23).

Sanayileşme ile birlikte üretim ve teknolojiye toplumsal yapılanmaya, hukuk sisteminden eğitime kadar her alanda önemli değişimler yaşanmıştır. Bu hızlı değişim en büyük etkisini, toplum yapıları üzerinde göstermiştir. Bu süreçte toplumsal değişimin temel aktörleri olarak işçi ve burjuva sınıfları belirmişlerdir. Burjuvazinin liberal-özgürlükçü düşünceler içinde kendi varlığını sürdürme düşüncesi, karşısına ağır çalışma ve yaşam koşullarında var olma mücadelesini veren işçi sınıfını çıkarmıştır.

Sermaye sahiplerinin ekonomik açıdan giderek servet ve refaha kavuşmalarına karşın, işçi sınıfının sefaleti iki sınıf arasındaki uçurumu büyütmüş ve başlangıçta kendiliğinden gelişen bu hareketler giderek örgütlü bir nitelik kazanmıştır. Bu örgütlü yapının siyasi alanda da karşılığı sosyalist hareketler şeklinde tezahür etmiş ve sanayileşen ülkelerde her alanda sınıfsal mücadele başlamıştır (Koray, 2005: 23-24).

4. SOSYAL POLİTİKANIN TÜRKİYE’DE TARİHSEL GELİŞİMİ

Osmanlı Dönemi’nde gerek endüstrileşme, gerekse demokratikleşme açısından çok sınırlı gelişmeler söz konusudur; modern anlamda sosyal politikanın gelişmesi açısından da koşullar olgunlaşmamıştır. Yine de 1876 tarihli Kanun-i Esasi’nin kabul edilmesinden sonra Meşrutiyet yıllarında eğitim ve sağlık konularında Osmanlı’da da bazı adımlar atıldığı, örneğin ilk eğitim olanaklarının kasaba ve köylere ulaştırılması, vilayet merkezlerinde devlet hastanelerinin açılması gibi girişimlere önem verildiği söylenebilir. Bu girişimlerin sosyal politikaların arkasındaki emekçi sınıfın yükselmesi ve hak talep etmesi anlamında toplumsal gelişmelerle ilgisi olduğu söylenemese de Meşrutiyet yıllarında gündeme gelen vatandaşlık ve hak söylemiyle ilgisi olduğu söylenebilir (Koray, 2005: 155).

Bununla birlikte, Avrupa benzeri, çalışanları korumaya yönelik reformist bazı hareketler 18. yüzyıl sonlarında Osmanlı’da da görülür. 1860 tarihinde kabul edilen Mecelle ile bazı hükümlerin getirildiği görülmektedir. Ancak bu hükümlerin sosyal politika düşüncesinin ürünleri olduğu söylenememektedir. Düzenlemelere göre işçinin emeği mal olarak görülmekte ve kendisiyle birlikte kiraya verilmektedir (Talas, 1992: 39). Osmanlı Medeni Kanunu’nu oluşturan Mecelle’deki en genel hükümlerin ötesinde endüstri ilişkileri alanındaki ilk yasa, 1865 tarihli Dilaver Paşa Nizamnamesi olmuştur. Bu yasa işçileri korumaktan çok, madenlerdeki verimi artırmaya yöneliktir. Yasa ile çalışma saatleri, işçinin hastalanması ve toplu işçi çıkarmalarda önceden bildirim gibi konularda hükümler getirilmiştir. İşçinin lehine gözükken bu uygulamalar, denetim olmadığından uygulanamamıştır (Talas, 1992: 40). Çok dar bir uygulama alanı bulan bu

yasa, yine Ereğli kömür havzasına yönelik 1869 tarihli Maadin Nizamnamesi ile tamamlanmıştır. Bu yasa ile zorunlu çalıştırma kaldırılmış, iş kazalarına karşı işverenin alacağı önlemler belirtilmiştir (Koray, 2005: 156-157). Madenlerde acil durumlara müdahale edecek bir doktor ile gerekli ilaçların bulundurulmasına karar verilmiştir. Ayrıca kaza geçiren işçiye mahkemece belirlenecek bir miktar tazminat ödenmesine, kazanın işveren kusurundan kaynaklanması durumunda işverene ceza verilmesine dair hükümler yer almıştır (Talas, 1992: 40).

Osmanlı'dan ilkel bir endüstrileşme devralmış olan Cumhuriyet Türkiye'si, ekonomi politikalarını belirlemek ve kalkınma yolunu çizmek için, henüz Cumhuriyet ilan edilmeden, 17 Şubat – 4 Mart 1923 tarihleri arasında İzmir'de Türkiye İktisat Kongresi'ni toplamıştır. Çeşitli illerden gelen işçi, işveren ve meslek temsilcilerinden oluşan kongrede serbest piyasa ekonomisi, ekonomik model olarak belirlenmiştir. Yine bu kongrede işçilere yönelik bazı iyileştirmelerin yapılacağı da hükme bağlanmıştır. Ardından 1927'de *Teşvik-i Sanayi Kanunu* ve 1929'da Gümrük Tarife Kanunu çıkarılmış, ancak tüm bunlar, sermaye oluşumu bulunmayan ve devlet elindeki kısıtlı ekonomik kaynakların temel altyapı hizmetleri ile yabancıların elinde bulunun stratejik işletmelerin devletleştirilmesine harcadığı ülkede yatırımları harekete geçirememiş, bu nedenle liberal kalkınma yolu yerini devletçiliğe bırakmıştır (Koray, 2005: 158).

Bu dönemde sosyal politika da ekonomik politikaya paralel olarak az da olsa gelişme göstermiştir. 1921 yılında 151 sayılı Ereğli Havzası Maden İşçilerinin Hukukuna Mütedair Kanun çıkarılmıştır. Bunun nedeni en kalabalık işçi kesiminin bu bölgede olmasıdır. 1925 yılında Hafta Tatili Kanunu, 1930'da kadın ve çocukların korunmasına yönelik olarak Umumi Hıfzısıhha Kanunu çıkarılmıştır. Sınıf esasına dayalı dernek kurmayı yasaklayan Tatil-i Eşgal Kanunu, 1938 Cemiyetler Kanunu'na kadar yürürlükte kalmıştır. 1924 Anayasası'ndaki tüm vatandaşlara dernek hakkından yararlanılarak bazı işçi cemiyetleri kurulmuştur. Bunların en önemlisi 1924 yılında kurulan ve İşçi Fırkası ile ilişkileri nedeniyle 1928'de kapatılan Amele Teali Cemiyeti'dir. Bu dönemde

örgütlenmeyi etkileyen bir başka kanun da cumhurbaşkanının onayıyla bakanlar kuruluna dernekleri kapatma yetkisi veren Takrir-i Sükun Yasası'dır. 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun ve Borçlar Kanunu ile işçilere işverenle "umumi mukavele" yapma hakkı tanınmıştır (Koray, 2005: 159).

Liberal politikaların Türkiye'de gerekli endüstrileşmeyi yaratmaması ve 1929 Büyük İktisadi Buhranı'nın bütün dünyayı etkilemesi ve devletçiliği ön plana çıkarması ile birlikte Türkiye de 1932 yılından itibaren devletçi politikalara geçmiştir. 1934 yılında ilk Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlanmış ve uygulamaya konmuştur. Bu planla birlikte özel girişimin önem vermediği Anadolu'da çeşitli endüstri işletmeleri kurulmuş ve devlet önemli bir işveren olarak çalışma hayatında yer almaya başlamıştır. 1936 yılında ilk İş Yasası kabul edilmiştir. Endüstrileşmenin getirdiği çalışma ilişkileri sorunlarının bir yasa ile düzenlenme zorunluluğu, 1926 yılında çıkarılan Borçlar Kanunu'nun liberal yapısıyla işçi-işveren ilişkilerinde yetersiz kalması ve Türkiye'nin 1932 yılında Milletler Cemiyeti'ne üye olmasıyla birlikte ILO'ya da üye olmuş sayılması bu yasanın çıkmasında etkili olmuştur (Çelik, 2005: 9).

Sendika kurma hak ve özgürlüğünden bahsetmeyen yasa, grevi yasaklamış ve zorunlu hakem uygulamasını getirmiştir. Bu yasa, bir "İşçi Sigorta İdaresi" kurulmasını önermektedir (Koray, 2005: 161). İş Hukuku'nu geniş ölçüde etkileyen bir başka kanun da, II. Dünya Savaşı sürerken 1940 yılında çıkarılan 3780 sayılı Milli Korunma Kanunu'dur. Bu kanunla, savaş yıllarında olağanüstü hallerde kullanılmak üzere hükümete iş kanunu ile işçilere verilen hakları büyük ölçüde kısıtlayabilme yetkisi verilmiştir (Çelik, 2005: 10).

1961 Anayasası, Türk sosyal politikası için bir dönüm noktası olmuş, Türkiye'nin "Sosyal Devlet" olduğu, anayasa maddesiyle belirtilmiştir (Talas, 1992: 55). Bu dönemde çalışma hakkı, sendikal hak ve özgürlükler ile grev ve lokavt hakkı güvence altına alınmıştır. Sosyal güvenlik ve ilköğretim gibi sınırlı alanlarda kalan sosyal politika, çeşitli alanlara doğru gelişme göstermiştir (Koray, 2005: 165).

1961 Anayasası ile Türkiye, planlı kalkınma dönemine girmiştir. Devlet Planlama Teşkilatı kurulmuş ve Birinci Beş Yıllık Plan uygulamaya konmuştur. Dört plan döneminin ana hedefleri şöyledir: yüzde 7 civarında bir kalkınma hızının gerçekleşmesi, hızla artan işgücüne iş olanakları sağlanması, dış ödeme dengesine ulaşılması, bu hedeflerin adalet ilkelerine uygun bir şekilde gerçekleşmesi (Koray, 2005: 166).

1961 Anayasası döneminde çalışanlara geniş sendikal ve sosyal haklar tanıyan 274 sayılı Sendikalar Kanunu, 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, 624 sayılı Devlet Personeli Sendikaları Kanunu kabul edilmiş ve birçok demokratik açılım gerçekleştirilmiştir (Çelik, 2005: 11).

İstihdam ve Sosyal İşler Komiseri Anna Diamantopoulou, AB'nin Yeni Sosyal Politika Gündemi'ni şu şekilde ifade etmektedir: "Yeni Sosyal Politika Gündemi, sosyal politikanın Birlik çapında uyumlaştırılması için herhangi bir yeni mevzuat ya da işverenlere yeni bir yük getirmeyecektir. Bu hususu özellikle vurgulamak isterim. Gündemin odak noktası nitelikli istihdam, nitelikli sosyal politika ve nitelikli endüstri ilişkilerinin geliştirilmesidir." (Sarıbay, 2001: 120).

AB ile uyum sürecinde TİSK'in sosyal politika ve istihdam konularındaki önerileri de şöyledir: Sosyal tarafların güçlendirilmesi, Avrupa istihdam stratejisine iştirak, çocuk işgücü sorunu ile mücadele için yapılan çabaların artırılması, sosyal diyalogun geliştirilmesi, işgücü istatistiklerinin AB standartlarına getirilmesi, özel istihdam bürolarının kurulması prosedürünün geliştirilmesi, meslek standartlarının oluşturulması, kamu görevlileri sendikaları kanununun çıkartılması, sosyal güvenlik sisteminin güçlendirilmesi ve özertleştirilmesi, aktif işgücü piyasası politikaları sayesinde kayıtçısı istihdamla mücadele edilmesi özörlölere yönelik bir ulusal programının oluşturulmasıdır (TİSK; 2004).

5. SOSYAL BELEDİYECİLİK VE SOSYAL HİZMETLERİN ÖRGÜTLENMESİNDE KARŞILAŞILAN SORUNLAR

Türkiye’de, sosyal hizmetler alanında önemli gelişmeler gerçekleştirilmiştir fakat istenilen seviyede olmadığı da kabul edilen bir gerçektir. Ülkenin tamamında tüm ihtiyaç gruplarına ve tüm topluma yeterli düzeyde, aynı seviyede hizmet götürülememektedir. Hizmetler nitelik ve nicelik olarak ihtiyacı karşılama konusunda eksiklikleri bulunmaktadır. Bu bağlamda sosyal hizmetler alanında yaşanan sorunları; idari yapılanmanın dağınıklığı, kaynak yetersizliği ve nitelikli personel yetersizliği olmak üzere üç grupta toplanabilir.

5.1. İdari Yapılanmanın Dağınıklığı

Sosyal hizmetler alanındaki idari yapılanma, ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki yardımlaşma ve işbirliği, hizmetlerin etkili, verimli ve hızlı bir şekilde sunulması ve kaynak israfının önlenmesi açılarından büyük önem taşımaktadır. Türkiye’de sosyal hizmetler alanındaki idari yapılanmada büyük bir dağınıklık mevcuttur. Bu alandaki yetki ve sorumluluk tek bir Bakanlık ya da kurumun uhdesinde bulunmamaktadır. Sosyal hizmetlerin idari bir bütünlük içinde yerine getirilmesi temel ilke olmasına ve bu görev SHÇEK Genel Müdürlüğü’nden alınmasıyla birlikte sosyal hizmetler alanında görev ve sorumluluklar üstlenen farklı idari yapıların oluşturulmasıyla idari bütünlük bozulmuştur. Günümüzde, sosyal hizmetler alanındaki en önemli sorunlardan birisini oluşturan bu husus, aynı zamanda yetki ve sorumluluk karmaşasının oluşmasına ve kaynak israfına yol açmaktadır (Kalınkara, 2004: 542).

5.2. Kaynak Yetersizliği

Sosyal hizmetler konusunda sunulan hizmetlerin ve yerine getirilen faaliyetlerin istenilen düzeyde ve kalitede olmasının en önemli koşullarından birisi, bu alanda kullanılabilecek yeterli düzeyde kaynak varlığına sahip olmak gerekmektedir. Bu bakımdan Türkiye’de sosyal hizmetler alanında yaşanan en önemli sorunlardan birisi de

kaynak yetersizliğidir. Ülkemizde, korunmaya muhtaç çocuk, genç, yaşlı, özür lü ve diğ er kişiler ile gazi ve şehit yakınlarına karşılıksız olarak yapılan ve genel bütçe, belediyeler, çeşitli vakıflar ve gönüllü kuruluşlar tarafından karşılanan sosyal hizmet ve yardım harcamalarının milli gelir içindeki payı çok sınırlı düzeyde kalmaktadır. Ayrıca, mevcut sistemde sosyal yardımlardan kimlerin hangi oranda, ne kadar yararlanacağı hususunda herhangi sistemli bir düzenleme bulunmamaktadır.

Birinci Sosyal Hizmetler Şurası Sonuç Bildirgesinde kaynak yetersizliği konusunda, genel olarak sosyal refah, özel olarak da sosyal hizmetler ve yardımlar için GSMH'dan ayrılan payın ülkemizin sosyal sorun ve ihtiyaçları ile orantılı olmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Sosyal hizmetler alanında karşılaşılan en önemli sorunlardan birisi de, yaşanan kaynak yetersizliğine ilave olarak mevcut kaynakların verimli ve rasyonel kullanılmamasıdır (Karataş, 2001: 2). Sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar alanında kaynak kullanımının daha etkili ve verimli kullanılması için, bu konuyla alakalı merkezi bir bilgi sistemi ağının kurulması ve bu görevi üstlenen birimler arasında işbirliği ve bilgi alışverişinin güçlendirilmesi, güçlü bir yardımlaşma ve dayanışma ağının kurulması, kaynakların rasyonel kullanılması konusunda gerekli koordinasyonun sağlanması önemli bir adım olacaktır.

5.3. Nitelikli Personel Yetersizliği

Sosyal hizmetler alanında sunulan hizmetlerin kalitesini ve verimliliğini etkileyen en önemli faktörlerden birisi nitelikli personel istihdamıdır. Ülkemizde, bu alanda da önemli yetersizlikler yaşanmaktadır. Zaman zaman basın-yayın organları vasıtasıyla kamuoyuna yansıyan olumsuz örnekler ve son zamanlarda birçok çocuk yuvalarında yaşanan ve toplum vicdanını ciddi şekilde yaralayan olaylar, bu alandaki sıkıntıları gözler önüne sermektedir. Nitelikli personel yetersizliği genel olarak iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Birincisi, yeterli sayı ve kalitede personel yetiştirilememesi, ikincisi ise personel istihdamında politik tercihlerin devreye girerek, sosyal hizmetler alanında çalışmak için yeterli eğitime ve şartlara sahip olmayan kişilerin çalıştırılmasıdır. Sosyal

hizmet ve yardım alanında ihtiyaç sahiplerinin tespiti ve daha sonra izlenmesi aşamalarında yeterli ve kalifiye personel olmaması nedeniyle bu hizmet ve yardımların etkin, verimli ve zamanında sunumu olumsuz etkilenmektedir (SHÇEK, 2004b). Nitelikli personel yetersizliklerinin giderilmesi ve ihtiyaç duyulan nitelik ve sayıda personel yetiştirilmesi için, sosyal hizmetlerin sunumu ve uygulanması konusunda alanında lisans ve yüksek lisans düzeyinde eğitim veren fakülte ve yüksekokulların sayı ve kalitelerinin artırılması sağlanmalı, bu konuda gerekli işbirliği diğer kurumlarla da yapılmalıdır.

5.4. Kamu Yönetimi Reformu Çalışmaları Kapsamında Sosyal Hizmetlerin Örgütlenmesi

Ülkemizde kamu yönetiminin yeniden yapılandırılması, kamu hizmetlerinin etkin, şeffaf ve katılımcı bir şekilde sunulması için gerekli yasal ve kurumsal ortamın oluşturulması amacıyla Kamu Yönetimi Reformu çalışmaları yürütülmektedir. Bu alanda çalışmalar yapılacağı 24 Temmuz 2003 tarihli ve 25178 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar'da da yer almıştır. Kamu Yönetimi Reformu adı verilen bu çalışmalar kapsamında, kamu yönetimi alanında ve bu alanı düzenleyen mevzuatta önemli değişiklikler öngörülmektedir. Bu çalışmaların temelini, 15 Temmuz 2004 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen, ancak Cumhurbaşkanı tarafından iade edilen ve henüz Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde yeniden görüşülmeyen ve yasalasmayan Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı oluşturmaktadır. Kamu Yönetimi Reformu çalışmalarıyla ilgili olarak, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar'da; kamu hizmetlerinin etkin, şeffaf ve katılımcı bir şekilde sunulması için gerekli yasal ve kurumsal ortamın oluşturulmasına dönük olarak kapsamlı bir kamu yönetimi reformu gerçekleştirileceği, bunun için ilk aşamada, kamu yönetiminde uyulacak temel ilkeleri ortaya koyan ve özellikle merkezi

idare ile yerel yönetimler arasındaki görev, yetki ve kaynak dağılımını netleştiren bir çerçeve kanun çıkarılacağı, ikinci aşamada ise devlette Genel Kurumsal Gözden Geçirme çalışmalarının sağlayacağı veriler de değerlendirilerek, ilgili bütün kamu kurum ve kuruluşlarının kuruluş kanunlarının gözden geçirileceği belirtilmiştir (Fidan, 2006: 69).

5.4.1. Sosyal Hizmetlerin Örgütlenmesine Yönelik Öneriler

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde sosyal hizmetlerin yeniden yapılandırılması, bizim sosyal hizmetler kurallarının yıllardan beri birçok Avrupa ülkesinden daha güzel ve yapıcı olduğu gözden kaçırılmadan, çok titizlikle ve dikkatlice gerçekleştirilmeli, yerel yönetimlerin içinde değil, yanında ve bir bütünlüğü teşkil eden elemanlardan birisi olarak biçimlendirilmelidir (Özcan, 2004: 508).

Birinci Sosyal Hizmetler Şurası'nda tartışılan en önemli konu başlıklarından birisi sosyal hizmetlerin yeniden yapılandırılmasıdır. Gerek komisyon çalışmalarında, gerekse bireysel çalışmalar bölümünde konu incelenmiş ve değişik örgütlenme modelleri önerilmiştir. Bu modelde, sosyal hizmetler alanında politika oluşturma, planlama, işbirliği, eşgüdüm, denetim, standart ve norm birliği sağlama işlevlerinin yanı sıra, uygulamadan sorumlu olacak hizmet bakımından yerinden yönetim esasına göre örgütlenmiş, özel bütçeli ve kamu tüzel kişiliğine sahip bir ihtisas kurumu oluşturulması önerilmektedir. Bu kurum, özellikle belediyelerle uygulama sorumluluğunu paylaşabilme yeteneğine sahip olmalıdır. Belediyeler, sorumlu oldukları alanlarda sorunların ve gereksinimlerin belirlenmesi, politika oluşturma, planlama, kaynak sağlama, yatırım ve hizmet sorumluluğunun bizzat üstlenilmesi konularında yetkin oldukları ölçüde etkin olmalıdırlar. Yetkin olmayan belediye bölgelerinde ve belediye sınırları dışında kalan yerleşim yerlerinde sunulacak hizmetler, oluşturulacak kurumun sorumluluğunda yürütülmelidir. Oluşturulacak ihtisas kurumu, STK'ların sosyal hizmetler alanında etkin görevler üstlenmesini teşvik edici, yol gösterici ve

koordinasyon sağlayıcı bir işleve sahip olmalıdır. Birinci Sosyal Hizmetler Şurası Sonuç Bildirgesinde de aynı örgütlenme modeli ve yapı benimsenmiş, oluşturulacak yeni kurumun uygulama sorumluluğunu belediyeler ve il özel idareleri ile paylaşma yeteneğine sahip olması gerektiği belirtilerek, il özel idareleri de sisteme dahil edilmiştir (Arıcı, 2004: 587).

Sosyal hizmetlerin yapılandırılması ile ilgili diğer çalışmaları incelediğimizde; Özcan'a göre, yerel yönetimler ve sosyal hizmetlerin buradaki yeri tartışılırken Avrupa Birliği örneğinden çok ülkemizin şartları, geçmişte yapılanlar ve geleceğe dair projelerin uygulanabilirliği göz önünde bulundurularak, valiliklerin ve belediyelerin bir odasında ve onların kolu olan bir yapı yerine özerk bir yerel yönetim kurumu olarak Sosyal Hizmetler Kurumu oluşturulmalıdır (Özcan, 2004: 511).

Arıcı'ya göre de sosyal hizmetler ve yardımlar alanında yeni bir sosyal politika tespitine ve yeniden yapılandırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaç, sistemin çağdaş gelişmelerin gerektirdiği seviyeye getirilmesi bakımından da bir gerekliliktir. Bu yapılandırmada sosyal hizmetler ve yardımlar alanındaki yetkiler sosyal güvenlikle ilgili bakanlığın uhdesine verilmeli, tek bir elden politika belirlenmeli, yetkili ve görevli teşkilatlar yeni kurulacak Türkiye Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmetler Kurumu çatısı altında birleştirilmelidir (Arıcı, 2004: 586). Başka bir çalışmada da; hizmetlerin etkinliğinin ve verimliliğinin ülke geneline yaygınlaştırılması için sosyal hizmet örgütlenmesinin gözden geçirilmesi ve hizmetlerin tek bir çatı altında toplanarak, Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın kurulması önerilmektedir (Fidancı vd., 2004: 632).

Sosyal hizmetlerin örgütlenmesi konusunda, ülkenin mevcut sistemi göz önüne alınarak idari sisteme en uygun ve Avrupa Birliği'ne ayak uydurma yolunda önemli bir adım olarak sosyal hizmetler konusunda en uygun düzenlemeye gidilmelidir. Yoksa diğer ülkelerden Avrupa Birliği'ne ayak uydurmak için ülke yönetim yapısı ve şartları göz ardı edilerek getirilen bir düzenleme hiçbir fayda sağlamayacaktır. Bu görev ve sorumlulukları yerine getirmek için belediyelere nüfus ya da kaynak konusunda belli bir

seviyeye ulaşmış belediyelere verilmesi önerilebilir. Yoksa bütün belediyelere verildiği takdirde hem hizmetlerden istenilen kalite sağlanamamış olur, bazı hizmetler askıda kalır, uygulamalar kağıt üzerinde kalmaktan öteye gidemez. Ayrıca sosyal hizmetler konusunda yerel yönetim birimlerinde çalışan gerek teşkilat ve personel yapısı gerekse zihniyet olarak bu sorumluluklara hazır ve istekli hale getirilmeleri, bu konuda gerekli önem ve özeni göstermeleri konusunda bilgilendirilmeleri de büyük önem taşımaktadır.

6. SOSYAL POLİTİKA AÇISINDAN 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU

Ülkemizde Fransız örneğinden etkilenen ilk belediye idaresi İstanbul'da 1854 yılında kurulmuştur. Zaman içerisinde belediyelerle ilgili çok sayıda düzenleme çalışmaları yapılmış olsa da en kapsamlı düzenleme Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı Belediye Kanunudur. Daha sonraki süreçte ise belediyeleri yeni bir temelde ele alan ve bu kapsamda yerel ihtiyaçları yeni bir anlayışla düzenleyen yasal çalışma 5393 sayılı Belediye Kanunudur.

Belediyecilikte asıl amaç; kentte yaşayan kent halkının gerçekten ihtiyacı olan hizmetleri etkili bir şekilde yerine getiren ve bu hizmetleri kendisine sınırlı bir şekilde verilen kaynaklarla, genel ahlaka, kamu yararına, insan hak ve özgürlüklerini gözeterek şekilde sorumlu, etkili, kaliteli ve verimli bir şekilde yerine getirmektir.

Bir ülkede uygulanmakta olan sosyal politikalar ve topluma sunulan sosyal nitelikli hizmetler, toplumsal barış, huzur ve güven ortamının sağlanmasına katkı sağlayan en önemli faktörlerdendir. Sosyal hizmetler yapısal özellikleri gereği yerel nitelikli hizmetlerdir ve bu özelliklerinden dolayı dünyanın birçok ülkesinde yerinden yönetilmekte ve yerel yönetimlerce sunulmaktadır. Günümüzün gelişen, küreselleşen ve aynı zamanda yerleşen dünyasında belediyelerin görevleri sadece imar, altyapı, temizlik, çevre ve kent içi ulaşım gibi geleneksel hizmetlerin sunulması değildir. Belediyelerin en önemli görevlerinden birisi de beldede yaşayan vatandaşların sosyal

sorunlarıyla ilgilenmektedir. Bu da, belediyelere sosyal hizmetler alanında önemli görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Gelişmiş ülkelerin büyük çoğunluğunda sosyal hizmetler yerel yönetimler tarafından yürütülmektedir. Genel olarak hizmetlerin planlama ve denetimi devlet tarafından yapılmakla birlikte, uygulama ve finansman yerel yönetimlerce sağlanmaktadır. Avrupa Yerel Yönetim Özerklik Şartı'nda da hizmetin en yakın idari birim tarafından yerine getirilmesi esası benimsenmiştir. Sosyal hizmetlerin yerinden yönetilmesinin, yerel yönetimlerin envanter ve kaynaklara ulaşım bakımından daha etkin ve koordineli olması ve böylece hizmetlerin daha kolay yerine getirilmesi gibi avantajları da bulunmaktadır (Doğan, 2004: 624).

Ülkemizde de belediyeler özellikle son dönemlerde daha fazla sosyal yardım işlevi üslenmeye başlamışlardır. Yerel yönetimlerin sosyal yardım görevi, sosyal politikanın amaçlarına ulaşması bakımından çevre sağlığı ve bir dereceye kadar da sağlık kurumlarının kurulması ve işletilmesi görevlerine göre, doğrudan yerel düzeydeki ihtiyaç sahiplerini hedef aldığı için daha önemlidir. Böylece, yerel birimdeki varlıklı bireylerden yoksullara veya bakıma muhtaç olanlara bir gelir transferi gerçekleştirilmektedir. Belediyelerin özürülülere, çocuklara ve kimsesiz kadınlara yönelik faaliyetleri ise kurumsal bir çerçeve kazanmaya başlamıştır (Ersöz, 2007: 7).

7. MALATYA BELEDİYESİ'NİN SOSYAL POLİTİKA ALANINDAKİ UYGULAMALARI

Bu bölümde, Malatya Belediyesi'nin sosyal politika anlamında yürüttüğü sosyal hizmetler ele alınmıştır. Belediyenin sosyal politika kapsamında yürüttüğü hizmetleri, sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, eğitim, sağlık ve konut hizmetleri şeklinde sınıflandırılabilir. Bu konuda Malatya Belediyesi Kent Konseyi çalışanlarıyla yüz yüze görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

7.1. Sosyal Yardımlar

Yeni yasa sonrasında Malatya Belediyesi'nin sosyal yardımlar alanında daha etkin hale geldiği görülmektedir. 2005 yılında ve özellikle de 2006 yılında belediye daha önce

hizmet üretmediği alanlarda hizmet üretmeye başlamıştır. Malatya Belediyesi bu konuda yoksul ailelere nakdi yardım yanında öğrencilere burs verilmesi, özürllülere gereksinim duydukları ihtiyaç malzemeleri, başarılı sporculara ve amatör kulüplere nakdi yardım gibi, yardım konuları belediyenin hizmet kapsamına girmiştir. Özürllülerle alakalı kent konseyiyle birlikte çalışmakta, ayrı bir hizmet birimi bulunmakta, vatandaşların hizmetlerinin yerine getirilmesi için 2 araç tahsis edilmiştir.

5393 sayılı yasada sosyal yardımlar konusunun düzenlenmesinin yer alması belediyeleri bu konuda daha aktif hale getirmiştir. Çünkü yasa öncesinde belediyeler birçok alanda yasal dayanağını bulmakta güçlük çekeceklerini düşünerek hizmet sunmamaktaydı ve sundukları hizmetler çok sınırlı kalmaktaydı. Gıda yardımında, yakacak yardımında, öğrencilere burs verilmesi, evlenme ve sünnet yardımlarında sponsorlardan destek alınmaktadır. Nakit yardım dışındaki tüm sosyal yardımlar ise özel sektörden hizmet satın alınarak sunulmaktadır. Hizmet sunumunda gönüllü kuruluşların desteğinden de yararlanılmaktadır.

7.2. Sosyal Hizmetler

Ülkemizdeki diğer belediyelerde olduğu gibi, aşevlerinde yoksullara yiyecek dağıtılmakta ve ramazan çadırı kurulmaktadır. Malatya Belediyesi ayrıca, özürllüler merkezi kurmuş ve bu merkezde yaklaşık 100 kadar özürllüye hizmet vermektedir. Özürllüler merkezinin işletilmesi kent konseyiyle birlikte yürütülmektedir. Yakın zaman içerisinde aşevi uygulaması kaldırılmıştır.

Çadırlarda sunulan hizmet ise sponsorlar tarafından finanse edilmekte ve özel sektörden hizmet satın alınması yöntemiyle sunulmaktadır. 5393 sayılı yasadaki yer alan kadın ve çocuk korunma evi açılması konusunda bir girişimde bulunulmuştur. Bu konuda aile danışma merkezleri kurulmuştur. Ayrıca Malatya Belediyesi tarafından vatandaşlarına yaygın şekilde il cenaze nakil hizmeti verilmektedir. İl dışı cenaze nakil hizmeti de gerekli başvuru ve yazışmaların sonunda vatandaşlara hizmet vermektedir.

Bu amaçla özel bir birim oluşturulmuş, cenaze evi – taziye hizmetleri ve il dışı cenaze nakil hizmetleri kurumsallaştırılmıştır.

7.3. Eğitim, Sağlık ve Konut Hizmetleri

5393 sayılı yeni belediye yasası Malatya Belediyesi'nin eğitim alanındaki faaliyetlerinin artmasını sağlamıştır. Yasadan önce okulların bakım ve onarımı adı altında eğitim hizmetleri üreten belediye, 5393 sayılı yasayla birlikte, okullara olan desteğini artırdığı gibi, meslek edindirmeye yönelik meslek ve beceri kursları düzenlemiş ve okuma-yazma kursu başlatmıştır. Malatya Belediyesi okul öncesi eğitim alanında ise hizmet üretmemektedir. Ancak, yasanın belediyelerin okulların bakım ve onarımını yapabilmesine imkan tanınması bu konudaki hizmetlerin kapsam olarak genişlemesini sağlamıştır. Nitekim, okulların bakım ve onarımı için yapılan harcama miktarı yasadan sonra çok fazla artmıştır.

“Yeşeren Umutlar” projesiyle çocuk ve gençler için sosyal koruma ve destek sağlanması ile ekonomik sıkıntılar yüzünden çalışmak zorunda olan, yoksul durumda bulunan ve risk altındaki çocuklar gibi dezavantajlı toplum kesimlerinin sosyal yaşama dahil edilmesi ve güvenli yaşama dolaylı olarak olumsuz yönde etki eden yoksunlukların azaltılması için Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Sivil Toplum Kuruluşları arasında işbirliği yapılmasını ve koordinasyon sağlanması yönünde kurumsal sorumluluklar düzenlenmektedir. *“Baban Hayatta Olsaydı Ne İsterdin?”* projesi ile yetim olan çocuklardan mektuplar alarak onların hayallerini az da olsa gerçekleştirme amaçlanmıştır. *“Polis Amca Tut Elimden”* projesiyle Emniyet Müdürlüğü toplum destek polislerle beraber Bulgurlu Köyü'nde 4000 fidan dikilmiştir.

4 Adet SBS Kursu; İlköğretim 6.sınıf, 7.sınıf, 8.sınıf, öğrencilerine ücretsiz SBS ye hazırlık kursu verilmiştir, Türkçe, Matematik, Sosyal Bilgiler, Fen ve Teknoloji, İngilizce, derslerinde haftalık 10 saat branş öğretmenleri tarafından ders verilmiştir.

Ülkemizde belediyelerinin çoğunluğunda olduğu gibi Malatya Belediyesi de sınırlı düzeyde sağlık hizmeti üretmektedir. Belediye, poliklinik hizmeti sunmakta ve burada her yıl 20 bin civarında hastanın ücretsiz muayenesi yapılmaktadır. Belediye bu hizmeti kendi personeli ile karşılamaktadır. Malatya Belediyesi'nin başlattığı bir kampanya ile aile sağlık merkezlerine, sağlık ocaklarına bırakılan sandıklara vatandaş kullanmadığı ilaçları bırakarak, belediyenin bu ilaçları şuruplar hariç olmak üzere belli ayırıştırma ve incelemelerden sonra kullanılabilir olanları reçete karşılığı ekonomik sıkıntıları olan vatandaşlarımıza ücretsiz verilmektedir. Dışarıda muayene olup gelen yine ekonomik sıkıntısı olan vatandaşlarımıza da ilaçlar verilmektedir. Toplanamayan diğer ilaçları belediye ve sağlık bütçesinden yaptığı ihalelerle satın alıp aynı şekilde vatandaşlara ücretsiz olarak verilmektedir.

Yakın bir zamana kadar 18 yaş altı çocukların sünnet ve düğünleri belediye bünyesinde yapılmaktaydı; fakat daha sonradan özel hastanelerin yaptığı bir düzenlemeyle artık bu hizmeti özel hastaneler ücretsiz olarak yerine getirmektedir. Ayrıca kullanılan ilaçlar düzenli denetimlerden sonra araştırma hastanesine, sağlık merkezlerine, cezaevlerine hibe olarak verilmektedir. "Aile Okulu ve Sağlık" adlı proje kapsamında Sağlıkçılar Derneği'nin Sosyal Destek Programının işbirliğiyle görevlendirilen eğitim görevlileri her mahallede her ay belirli günlerde eğitim seminerleri düzenlenmektedir.

Ülkemizdeki belediyeler daha çok konut üretiminde T.C Başbakanlık Toplu Konut İdaresi ile işbirliği yapmaktadır. Konut hizmeti verdiğini söyleyen belediyelerin neredeyse tamamı Toplu Konut İdaresi ile konut hizmetini sunduklarını belirtmektedirler. Malatya Belediyesi de konut anlamında aynı şekilde Toplu Konut İdaresi ile işbirliği yapmaktadır.

8. SONUÇ

Özellikle son dönemlerde, Avrupa Birliği'ne uyum sağlanması konusunda getirilen yeni düzenlemeler Kamu Yönetimi Reformu adı verilen çalışmaların en önemli ayaklarından birisini oluşturan Yerel Yönetim Reformu kapsamında İl Özel İdaresi Kanunu,

Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Belediye Kanunu tümüyle yürürlükten kaldırılarak, yerine bu alanları düzenleyen yeni Kanunlar çıkarılmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ile daha özerk, katılımcı, etkin ve demokratik bir belediye yapısı oluşturulması amaçlanmış, belediyeler kendi hizmet verdikleri alanda hizmetlerin sunumunda genel görevli ve yetkili hale getirilmişlerdir.

5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyelere sosyal hizmetler alanında da önemli görev ve sorumluluklar yüklenmektedir. Belediyelerin sunacakları bütün hizmetlerde özürlü, yaşlı, düşük ve dar gelirlilerin durumlarına uygun olarak yöntemler kullanacakları belirtilmiştir. Sosyal hizmet ve yardımlar ile gençlik ve spor, işsizliğin önlenmesi amacıyla meslek ve beceri kazandırma, kültür ve sanat, konut ihtiyacının karşılanması gibi hizmetler belediyelerin zorunlu görevleri arasında sayılmıştır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin kadın ve çocuklar için koruma evleri açacakları düzenlenmiş, belediyelere önemli bir sosyal hizmet görev ve sorumluluğu yüklenmiştir. Türkiye'de sosyal politika fonksiyonları anlamında etkin bir şekilde çalışan belediyeler olsa da uygulamaların henüz arzu edilen noktaya ulaşamamıştır. Birçok yerel yönetim birimleri, sosyal politikaların önemini tam olarak algılayamamakta, dolayısıyla bu konuda yapılan düzenlemelerin gereksiz olduğunu düşünmekte ve gerekli özen tam olarak gösterilmemektedir. Bu bağlamda tüm kamu yöneticilerine sosyal sorumluluk bilincinin kazandırılması, sosyal hakların da temel insan haklarından biri olduğu anlatılmalıdır.

Yerel hizmetler, denetime açık bir şekilde yerine getirilmeli, sosyal politikaların planlanmasında, programlanmasında ve yürütülmesinde hem sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, hem duyarlı girişimciler hem de üniversitelerle etkili bir işbirliği gerçekleştirilmelidir. Belediyelerde sosyal politika ve sosyal hizmetler konusunda uzman olan kişilerin arttırılması, bu konuda eksik olan belediyelerin kadrolarını bu ölçüde genişletmeleri teşvik edilmelidir. Nitekim bu çalışmanın uygulama alanı olan ve Türkiye'deki belediyeler arasında sosyal politika uygulamaları ile başarılı

belediyelerden biri sayılabilecek Malatya Belediyesi'nde de sosyal politika ve sosyal hizmet uzmanı sayısının çok az ve sosyal hizmetlerin yetkin olmayan kişiler tarafından yürütülüyor olması bu konudaki eksikliğin önemli göstergelerinden biridir. Sosyal hizmetlerin tek bir elden yürütülmesi yerine, Malatya Belediyesi'nin farklı birimlerine dağıtılması, konunun amacından uzaklaşılmasına; sağlıklı ve sürekli sosyal politikaların oluşturulamamasına neden olmaktadır. Yürütülen hizmetlerde teşhis konulmakta ama tedavi süreci geç işlemektedir. Bu nedenle üniversiteler ve belediyeler arasında sıkı bir işbirliğinin sağlanması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan Y. (1999). "Sosyal Belediyecilik", İstanbul Dergisi, Mart Sayısı, İstanbul.
- Akdoğan Y. (2002). "Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik". Eminönü Bülteni, Şubat Sayısı, İstanbul.
- Arıcı, K. (2004). "Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılması". Türkiye'de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, SHÇEK Yayını, Ankara.
- Çelik, N. (2005). *İş hukuku dersleri*. Beta Yayınları, İstanbul.
- Destan, İ. (1996). "Yürürlükteki Mer'i Mevzuat Çerçevesinde Belediyelerin Yapacakları Sosyal Yardımlar". Yerel Yönetim ve Denetim Dergisi, C.1, S.2 , Mart.
- Doğan, M. (2004). "Yerel Yönetimler ve Sosyal Hizmetler". Türkiye'de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, SHÇEK Yayını, Ankara.
- Ersöz, H. Y. (2003). "Doğuşundan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü". İktisat Fakültesi Mecmuası, 53. Cilt, Sayı: 2.
- Ersöz,H.Y. (2007). "5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye'de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri". Sosyal Siyaset Konferansları (Prof. Dr. Nevzat Yalçintaş'a Armağan Özel Sayısı), Sayı:50.
- Fidan, A. (2006). *Sosyal Politikaya Katkısı Açısından 5393 Sayılı Belediye Kanunu*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Fidancı, K.; Fatih K.; Ufuk A. (2004). "Sosyal Hizmet Mesleğinin Tanımı ve Müdahale Alanları". Türkiye'de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, SHÇEK Yayını, Ankara.
- Güven, S. (1995). *Sosyal Politikanın Temelleri*. Ezgi Yayınları, Bursa.
- Kalınkara, V. (2004). "Yaşlılık, Yoksulluk ve Sivil Toplum Kuruluşları". Türkiye'de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, Ankara, SHÇEK Yayını.
- Karadeniz, Ö. (1976). "Roma'da İş İlişkileri". Ankara Üniversitesi SBF Yayınları, Ankara.
- Karakılıç Y. ve Ayşe Ö. (2005). "Yerellik İlkesinin Türk Yerel Yönetim Dizgesinde Uygulanabilirliğinin İrdelenmesi". Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, c.14, S.4, Ekim.
- Karataş, K. (2001). "Belediyelerin Sosyal Görevleri: Belediyeler ve Sosyal Hizmetler", İnsani Gelişme ve Sosyal Hizmet, Prof. Dr. Nesrin Koşar'a Armağan İçinde, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Yüksek Okulu Yayın No: 009, Ankara.
- Koray, M. ve Alper T. (1995). *Sosyal politika*. Ezgi Yayınları, İstanbul.
- Koray, M. (2005). *Sosyal politika*. İmge Kitapevi, Ankara.
- Özcan, H. (2004). "Sosyal Hizmetler ve Sivil Toplum Kuruluşları". Türkiye'de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, SHÇEK Yayını, Ankara.
- Pekküküşen Ş. (2004). "Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği". Yerel Yönetimler Kongresi Bildiriler Kitabı, 3 Aralık 2004, Çanakkale.
- Sarıbay, A. Y. (2001). *Postmodernite Sivil Toplum ve İslam*. Alfa Yayınları, İstanbul.
- SHÇEK. (2004a). "Avrupa Birliğine Uyum Sürecinde Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılması Ön Komisyon Raporu". Türkiye'de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, SHÇEK Yayını, Ankara.

- SHÇEK. (2004b). "Yoksulluk ve Risk Gruplarına Yönelik Sosyal Hizmetler Ön Komisyon Raporu". Türkiye'de Sosyal Refah Politikaları Çerçevesinde Sosyal Hizmetler: Birinci Sosyal Hizmetler Şurası, SHÇEK Yayını, Ankara.
- Şenel, A. (1982). "İlker Topluluktan Uygur Topluma". Ankara Üniversitesi SBF. Yayınları, Ankara.
- Talas, C. (1992). *Türkiye'nin Açıklamalı Sosyal Politika Tarihi*. Bilgi Yayınevi, Ankara.
- TİSK. (2004). "Sosyal Politika ve İstihdam" Başlıklı AB Müktesebatı ve Türkiye. TİSK AB Mevzuatını İnceleme Komisyonu Raporu, 17 Mart.
- Tokol, A. (2000). *Sosyal politika*. Vipaş Yayınları, Bursa.
- Tuna, O. ve Nevzat Y. (1999). *Sosyal siyaset*. filiz Kitapevi, İstanbul.
- Yücekök, A. N. (1998). "19. Yüzyıl Osmanlı Toplumundan Günümüz Türkiye'sine Sivil Toplum Kuruluşları ve Siyaset Sosyolojisi İlişkileri", Tanzimat'tan Günümüze İstanbul'da STK'lar, İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

EXTENDED ABSTRACT

The changes made to the field of public administration and innovation of recommendations, most importantly, local service is provided by local units. Especially in recent years, also in relation with the European Union harmonization in the field of public administration is very important changes have been made. Public Administration Reform, called the most important part of this study, which is one of the Special Provincial Administration under the Local Government Reform Act, the Metropolitan Municipality Law and Municipal Law has been abolished altogether. New laws have been implemented. In fact, the problem is not caused by lack of the duties and powers. The main problem for municipalities is related to poor management and lack of resources. Only with changes made in the legislation targets of reform is not entirely possible to achieve. Local governments should also structure the organization and staff, as well as the mindset to be ready and willing to new situations is also

important. Public administration reform efforts in the field testing of the results is'nt possible in a very short time.

New Municipal Act to municipalities with important roles and responsibilities in the field of social services have been loaded. List of municipalities to offer all services disabled, elderly, shabby and methods to be used according to the situation of low income, indicating a significant emphasis has been placed. Social services and assistance with the youth and sports, professions and skills for the prevention of unemployment, culture and the arts, to meet the housing needs of the duties required of municipal services such as were counted. Metropolitan municipalities with a population of 50,000 last municipal shelters for women and children would have been arranged. An important duties and responsibilities of social services to municipalities has been installed. Social services, specialty services that require expertise among. Brought here by a certain population of this task on a certain scale should be given to the municipalities. Under the specific size of the municipalities that have sufficient resources for such services, even if the resources required by such social services as they are known to have qualified staff and a consensus on the fact.

In Turkey, the relationship between municipalities and professional management units and social policy issues and the distribution of tasks within the field are not well defined. Entering the field of politics there is more than one authority, leads to a waste of resources. This also limits the effect of social activities. Mayors and governors are equipped with extraordinary powers. Local public authorities powers, duties and functions should be revised and should ensure effective coordination between them.

Local public services should be open to inspection. Social policy in the planning of activities, both in the programming and implementation, representatives of non-governmental organizations, both socially sensitive entrepreneurs should include both

academic circles. Qualified at the provincial level established social structure, functions and members of the distribution should be reconsidered. Social qualified bureaucrats and technocrats instead of local councils, should include experts in the field. In accordance with the principles of participatory democracy should be redesigned. In order to make operations more efficient, should be made an autonomous status. To create a social energy, should be allowed to participate in these committees. Take an active role in the solution of social problems in the cooperation between scientists that can be provided. Lack of staff than it should be is one of the biggest problems. The services rendered are diagnosed in the treatment process, but now operates. Therefore, a close cooperation between universities and municipalities are required. Reflected in the social life of scientific activities and concrete results in terms of receiving applications should be encouraging. Because this requires significant resources for the fulfillment of services. The problem of finding resources for social spending is serious. The importance of joint action with civil society organizations is emerging. Because creating synergy hit the road alone, half-way, but will result in.